

פרשת ויקרא תשס"ט
הנשיא ואשמו

ויקרא פרק ד

(כב) אֲשֶׁר נָשִׂיא יַחְטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְקֻנֶּק אֱלֹהֵיו אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ בְּשִׁגְגָה וְאָשָׁם: (כג) או הוֹדַע אֱלֹו חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא בָּהּ וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ שְׁעִיר עִזִּים זָכָר תָּמִים:

רש"י

אשר נשיא יחטא - לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, קל וחומר שמתחרט על זדונותיו:

רשב"ם

אשר נשיא יחטא - כמו ואשר ניתן כתר מלכות בראשו, כמו וכתר מלכות אשר נתן בראשו: **מצות י"י אלהיו** - כלומר אם ירא שמים הוא ולא במזיד אלא בשוגג:

רמב"ן

(כב-כג) **אשר נשיא יחטא** - לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא מביא כפרה על שגגתו. תורת כהנים (חובה פרשה ה א). **או הודע אליו** - אם הודע, הרבה או יש שמשמש בלשון אם, ואם במקום או, וכן או נודע כי שור נגח הוא (שמות כא לו). לשון רש"י: ור"א כתב אשר נשיא יחטא, הפך, אשר יחטא נשיא, והוא דבק למעלה ואם כל עדת ישראל ישגו, כאלו אמר ואם אשר יחטא הוא הנשיא. או הודע אליו חטאתו. הכתוב אחז דרך קצרה, והטעם שיודע לנשיא מעצמו שחטא, או הודע אליו, הודיעו איש אחר שראהו. ויהיה דקדוק הודע, פעל עבר, כמו והצר לך (דברים כח נב), ויחסר המודיע, כמו אשר ילדה אותה ללוי (במדבר כו נט): ואין צריך לכל זה, כי שימושי "אשר" רבים, יש מהם יורו על הזמן, כגון כאשר בא יוסף אל אחיו (בראשית לו כג), כאשר כלו לאכול את השבר (שם מג ב), ודומיהם. אף כאן, כאשר נשיא יחטא, ויחסר כ"ף העת. וכן את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם (דברים יא כז), כאשר תשמעו. אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד (שמות יד יג), כאשר ראיתם. שבעת ימים תאכל מצות אשר צויתך (שם לד יח), כאשר צויתך: ופעמים תחסר המלה הזו ב"ית, ויסירה מגבירה אשר עשתה מפלצת לאשרה (מ"א טו יג), באשר עשתה מפלצת לאשרה, כטעם בעבור, כמו באשר את אשתו (בראשית לט ט): וטעם **או הודע אליו** - על האשם, יאמר, כשיעשה אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשנה ואשם להיות עליו עונש, או יודע אליו ויתכפר לו בקרבן. והטעם, או יהיה אשם או יביא קרבן ויתכפר לו: וטעם ה' **אלהיו** - לומר כי אע"פ שהוא המלך האדון שאין עליו מורא בשר ודם, יש לו לירא מה' אלהיו כי הוא אדוני האדונים, וכן למען ילמד ליראה את ה' אלהיו (דברים יז יט), כלומר שישים אל לבו כי יש עליו עליון שהוא אלהיו אשר בידו נפשו וממלכתו:

העמק דבר

אשר נשיא יחטא. ידוע הפי' דנשיאתו גורמת שיהא עלול לחטא. וכ"כ הספורנו. והנה עוד יש במקרא לשון שאינו מדויק כלל. דכתיב אשר לא תעשינה בשגגה. והכי מיבעי ועשה בשגגה אחת וגו' אשר לא תעשינה ואשם. והכי כתיב ביחיד אלא מרומז דהנשיאות גורמת לחטוא בעבירות חמורות כ"כ אשר לא תעשינה בשגגה. שאין דרך לחטוא בהם אפילו בשגגה:

ויקרא פרק ד

(א) וַיְדַבֵּר יְקֻנֶּק אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: (ב) דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר נֶפֶשׁ כִּי תַחְטָא בְּשִׁגְגָה מִכָּל מִצְוֹת יְקֻנֶּק אֲשֶׁר לֹא תַעֲשֶׂינָהּ וְעָשָׂה מֵאֲחַת מֵהֵנָּה: (ג) אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחְטָא לְאֲשַׁמֵּת הָעַם וְהִקְרִיב עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּרֶן בֶּן בָּקָר תָּמִים לִיקְנֶק לְחֲטָאת:

רש"י

(ג) **אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם** - מדרשו אינו חייב אלא בהעלם דבר עם שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו (פסוק יג). ופשוטו לפי אגדה, כשכהן גדול חוטא, אשמת העם הוא זה, שהן תלויין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדם, ונעשה מקולקל: **פר** - יכול זקן, תלמוד לומר בן, אי בן יכול קטן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן שלש:

ודינה שנבעלה לגוי אף על פי שתחילתה באונס
 35 מפני סופה שאמרו ז"ל עליה (בראשית רבה פ',
 י"א) הנבעלת לגוי קשה לפרוש הוצרכה
 להתגלגל בגויה כזבי בת צור כידוע, ואסתר
 שכל כוונתה לשם שמים ולהצלת כל ישראל
 מגזירת להשמיד ולאבד אי אפשר שהיא תאבד
 40 חס ושלום אבל היא תיקנה בזה כל ישראל
 שחטאו אז בהשתחוויה לצלם והנאת סעודה
 אינו ישראל שהוא העירוב בגוים וטימוע בין
 הגוים להיות כמוהם חס ושלום ועל ידי זה
 עוררו גזירת אותו רשע לכתוב על היהודים
 45 לאבדן, אבל הם לא עשו רק לפנים ובעל כרחם
 רק חטאם שלא מסרו נפשם על קידוש ה'
 כחנניה מישאל ועזריה, וגם היא חטאה בזה
 שהשיבה תחילה למרדכי שאין ראויה להכניס
 עצמה לסכנה בשביל הצלת כל ישראל ולא
 50 רצתה למסור נפשה מה שהיתה מחויבת על
 זה:
 ועל זה השיבה ואת וגוי' תאבדי שיתקיים
 הגזירה בה כי חטאה גדול משלהם דבעל כרחם
 ולפנים לא נקרא עבודה זרה כלל באמת ולא
 55 טימוע בין האומות אבל היא לא חשה להצלת
 אבדון כל ישראל בגזירה ודאית לפניה, והיא
 שבה תיכף ומסרה נפשה ולא בסכנת הגוף לבד
 רק גם סכנת אבדון נפש דהטלת זוהמא
 ותכלית הטימוע בין האומות רק שהיה בעל
 60 כרחם ובוזה תיקנה עצמה וכל ישראל במה
 שעשתה עוד עבירה חמורה כזו דליכנס
 ברצונה, רק שמכל מקום אינה ברצונה
 האמיתי כלל והוא עבירה לשמה שנחשב
 אדרבא למצוה גדולה כאשר קיבלתי כי על דרך
 65 זה הוא תכלית התיקון לכל חטא ואין כאן
 מקומו:

תקנת השבים לרבי צדוק הכהן (אות י"ס"ק ג)
 וכל חטא הדור צריך להיות גם בראש הדור
 שמץ ממנו, כי כל ישראל קומה שלימה וראש
 הדור כולל כל הדור פרנס לפי הדור כידוע,
 וכשבירת משה רבינו ע"ה הלוחות בחטא
 5 ישראל בעגל שזה גם כן חטא מעין דוגמא אבל
 הוא כיוון לשם שמים וכשאמר לו אחר כך
 יישר כוחד ששיברת אז פעל סליחה וכפרה גם
 לישראל כי נתברר דגם חטאם היה כעין עבירה
 לשמה, וכן בדור אליהו הוצרך הוא להקריב
 10 בחוץ שזה נקרא כגוים וכדרך עובדי עבודה
 זרה אבל הוא עשה מפורש בדבר ה' ולשם
 שמים, ועל ידי זה מצא מקום לטעון גם בעד
 ישראל ואתה הסבות את לבם אחורנית שגם
 חטאם הוא על ידך ואתה רצית שיעשו כן ועל
 15 כרחם היה שיעשו כרצונך דלא יאמרו עבדא
 דזכי למריה ופעל לעורר תשובה בקרב כל
 ישראל, ומכל מקום לא נפטרו מן העונש
 בעולם הזה על חטאים הגדולים ההם כמו
 שנאמר (מלכים א' י"ט, י"ז) והיה הנמלט מחרב
 20 חזאל וגוי' והשארתי וגוי' הברכים אשר לא וגוי',
 וכל החוטאים נענשו וכמו בעגל וביום פקדי
 ופקדתי אף על פי ששבו בתשובה שלימה
 מאהבה דנעשה כזכויות מכל מקום צריך כפרה
 ככל עבירה לשמה ועל כן הוצרכה יעל לברכה
 25 דמה שנאמר תבורך מנשים וגוי' הוא להגן עליה
 מיסורים:
 ואין לך עבירה לשמה גדולה מאסתר ונכתב
 ברוח הקודש מה שאמרה על עצמה כאשר
 אבדתי אבדתי דמסתמא יש בזה שם אבידה
 30 באמת מצד עבירה כזו דנבעלת לגוי שזהו
 תכלית הטימוע בין העמים שנקראים אובדים
 כמו שנאמר (ישעיה כ"ז, י"ג) ובאו האובדים
 בארץ אשור על אותם שנטמעו בין העמים,

Rabbi Brovender's Shiur is sponsored by Dr. Bernard & Robin Cohen

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.

Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.